

In memoriam

Eva Havlová není mezi námi

(5. 7. 1929 – 2. 4. 2010)

V druhém ročníku svého studia na Filozofické fakultě MU (v r. 1952) jsem omylem začal navštěvovat přednášky prof. Václava Machka o indoevropském hláskosloví. Bylo to ode mě neprozřetelné, neboť mně chyběly základní vědomosti o jazyce, a tak jsem z probírané látky téměř ničemu nerozuměl. Pan profesor měl tehdy 3-4 posluchače. Tam jsem se poprvé setkal s posluchačkou vyššího ročníku, která ty učené řeči sledovala, a dokonce o nich diskutovala. Byla to Eva Havlová, s níž jsem po letech spolupracoval na akademickém pracovišti ČSAV. To už Havlová byla doktorkou filozofie a kandidátkou věd a projevovala se jako zdatná etymoložka.

Hlavním vědeckým zájmem Evy Havlové byla slovanská a indoevropská etymologie, velkou pozornost věnovala zejména sémantické stránce etymologických výkladů; kromě toho psala také o metodách tohoto vědního oboru. Pro její práci bylo typické, že vždy vyžadovala komplexní zpracování slova po stránce historické, geografické, kontextové, tvarové a významové. Splnit tyto požadavky nebylo přirozeně snadné, ale nanejvýš potřebné. Etymologické výklady byly tak oprostěny od fantastického bájení a snesou i sebestřísnější kritiku.

S kolektivem autorů připravila koncepci Etymologického slovníku jazyka staroslověnského, jehož hlavní redaktorkou byla do roku 1994, pak byla dále členkou redakčního kruhu a autorského kolektivu. Podílela se i na přípravě 15. sešitu tohoto díla (ten vyjde letos).

Z jejich větších studií sluší se jmenovat aspoň práce o homonymech v ruských dialektech, v ruštině, makedonštině, bulharštině a ve staroslověněštině. Pozoruhodné je také její pojednání o českých názvech brouků. Její poslední rozsáhlou prací jsou České názvy savců. Tu stačila ještě dokončit, takže je připravena do tisku a vyjde letos.

Musím ještě vyzvednout její velké zásluhy na redakční práci při vydání druhého, doplněného vydání Machkova Etymologického slovníku českého jazyka (1968). Nezanedbatelná je rovněž její činnost popularizační a její účast na větších kolektivních knižních publikacích. Připomínám, že publikovala také v našem časopisu (Záhady slov, 1999).

Dr. Havlová se rovněž angažovala v etymologické komisi při Mezinárodním komitétu slavistů a na Filozofické fakultě MU ve třech oborových komisích (srovnávací indoevropská jazykověda, paleoslovenika a slovanské jazyky, ruský jazyk). V letech 1998-2000 byla též členkou vědecké rady uvedené fakulty.

Měl jsem možnost nahlédnout do stylu práce paní doktorky a mnohému jsem se u ní přiučil, jejímu nevšednímu zaujetí pro vědu a jejímu neúnávnému úsilí o dosažení vědecké pravdy, zároveň také její obdivuhodné toleranci k názorům druhých. Zvláště v dnešní době nejde o vlastnosti obvyklé.

J. BALHAR